

Studie om hur tonårsskilar som får en stund ensam med doktorn har lättare för att tala om känsliga ämnen

I andra europeiska länder får knappt en tredjedel av alla ungdomar en stund ensam med läkaren och ungefär hälften får tystnadsplikten förklarad för sig. Vi ville ta reda på hur det är i Sverige, särskilt för tonårsskilar med psykisk ohälsa och flera ohälsosamma beteenden. Målet med studien var att ta reda på:

1. Hur många tonårsskilar som tycker att det är viktigt att få en stund ensam med vårdcentralläkaren och få tystnadsplikten förklarad för sig.
2. Hur många tonårsskilar som fick en stund ensam med läkaren, fick tystnadsplikten förklarad och som kände att de kunde fråga om känsliga ämnen när han var hos läkaren på vårdcentralen.
3. Om de tonårsskilar som svarade att de mårde psykiskt dåligt eller hade flera ohälsosamma beteenden svarade annorlunda på punkt 1 och 2 jämfört med sina jämnåriga.

För att besvara våra frågor använde vi Liv och hälsa ung, som är en enkätundersökning om ungdomars hälsovanor som regelbundet genomförs på skolorna i Region Sörmland. I vår studie användes svar från år 2014 från killar i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet. Svarsfrekvensen var 84 procent (2 358 enkäter).

Nästan alla deltagare tyckte att det var viktigt att få en stund ensam med läkare på vårdcentral (86 %), och att få tystnadsplikten förklarad för sig (83 %). Det var ingen skillnad i svaren mellan de som svarade att de mårde psykiskt dåligt eller hade flera ohälsosamma beteenden jämfört med de övriga. Hälften av tonårsskillarna (53 %) hade besökt en vårdcentralläkare senaste året. Av dessa hade 74 % fått en stund ensam med läkaren, och 42 % hade fått tystnadsplikten förklarad för sig. De med flera ohälsosamma beteenden fick oftare tystnadsplikten förklarad för sig och var oftare bekvämare med att fråga om sex. I genomsnitt svarade hälften att de hade känt sig bekväma nog att fråga om kroppen, kärlek och sex. Av de som hade fått både en stund ensam med läkaren och tystnadsplikten förklarad för sig svarade dubbelt så många att de var bekväma med att fråga om känsliga ämnen jämfört med de som fått varken tid ensam med läkare eller tystnadsplikten förklarad för sig.

Sammanfattning av resultaten

Sammanfattningsvis visar vår studie att det blir lättare för en tonårskille att prata med vårdcentralsläkaren om känsliga ämnen om han får en stund ensam med läkaren och får tystnadsplikten förklarad för sig. Det är ett konkret och enkelt sätt för vårdcentralsläkare att förbättra möjligheterna att hjälpa tonårsskilar som mår dåligt.

Rapporten i sin helhet hittar du på [Scandinavian Journal of Primary Health Care](#).

Läkares tystnadsplikt

Sekretess till skydd för en enskild gäller, om den enskilde är underårig, även i förhållande till dennes vårdnadshavare. Sekretessen gäller dock inte i förhållande till vårdnadshavaren i den utsträckning denne enligt 6 kap. 11 § föräldrabalken har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör den underåriges personliga angelägenheter, såvida inte 1. det kan antas att den underårige lider betydande men om uppgiften röjs för vårdnadshavaren, eller 2. det annars anges i denna lag.” Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) 12 kap 3§. Källa: Sveriges Riksdag (www.riksdagen.se)